

י"ט סיון תשפ"ד, (25/06/2024)

הנדון: מסמך עמדה - התקנת דשא סינתטי בקרבת עצים קיימים

הקדמה:

- בשנים האחרונות, ברשויות מקומיות ברחבי הארץ, הפך השימוש בדשא סינתטי כאלמנט גנני פופולרי מאוד. תהליך אשר מתעצם ביתר שאת בשנים האחרונות. לנושא הנ"ל ישנה השפעה על בריאות העצים במרחב הציבורי, הן בהיבט התקנת הדשא הסינתטי והן בהיבט הפיכתו לבית גידול קבוע של עצים **עם ההשלכות הנלוות לכך**. יתר על כן, קיימות השפעות נוספות לדשא הסינתטי במרחב הציבורי.
- במסמך זה יוצגו, כפי שהוצג לעיל, השפעות הדשא הסינתטי על בריאות העצים במרחב הציבורי, אופי התקנת דשא סינתטי בקרבת עצים והשפעותיו על המרחב הציבורי.

תמונה 2: צוואר השורש של עץ ברכיטון אוסטרלי בקרבת דשא סינתטי- עדויות לריקבון משמעותי מאזור צוואר השורש	תמונה 1: עץ ברכיטון שקרס- בית הגידול של העץ היה תחום על ידי דשא סינתטי
	

אין באמור לעיל אלא יעוץ אגרונומי המהווה עצה מקצועית בלבד. העצה ניתנה על פי הממצאים שנראים בשטח בלבד, ואין בה כדי לשלול אפשרות של מפגעים נוספים אשר לא התגלו ברמת הבדיקה בראיה בלבד, הרמה אותה ביקש מזמין העבודה. אין הכותב אחראי לכל נזק אשר יגרם למן דהו בנפש או ברכוש, בעקבות ביצוע או אי ביצוע דבר מן ההמלצות שלעיל. האחריות על נזק בעקבות נפילת עצים או ענפים, בעקבות מזג אוויר, מפגעים, תאונות דרכים, בעקבות כל ליקוי אשר התגלה או לא התגלה בבדיקה שערך היועץ היא באחריות מקבל העצה, או מי שאחראי על הנעשה בשטח בלבד, ואינה חלה על היועץ. על מזמין העבודה ומבצע העבודה לנקוט בכל אמצעי זהירות אפשרי.

עיקרי הדברים:

דשא סינתטי כללי:

- דשא סינתטי הוא משטח אשר כשמו עשוי מסיבים סינתטיים אשר מדמים לו מראה של "דשא טבעי".
- כיום הדשא פופולרי בגינון הציבורי כתחליף למדשאות / למקומות בהם קשה לתחזק מדשאות בנראות טובה. הדבר קורה בעיקר עקב ה"יתרונות" הגלומים בדשא סינתטי: עלות אחזקה נמוכה, בלאי נמוך ואינו דורש כל השקיה או כיסוח.
- הדשא הסינתטי עשוי מסיבים אשר עשויים מפולימרים של פלסטיק באיכויות שונות וגומי באיכויות שונות.
- מחקרים שונים מהשנים האחרונות מראים כי בדשא הסינתטי עשויים להיות חומרים מסרטנים אשר נמצאים בהרכב הגומי והפלסטיק של המשטח.
- בנוסף, משטח הדשא הסינתטי הינו משטח קולט חום וישנה עליית טמפרטורות האוויר בקרבת משטחי דשא סינתטי.

תמונה 5: בית גידול של עצי 'מיש דרומי' מוגבל על ידי תמונה 6: פתיחת בית גידול על ידי הסרת דשא סינתטי

קיים - רחוב שלמה המלך לוד

דשא סינתטי

דשא סינתטי ועצים - נזקים בהתקנה ולטווח הארוך:

אין באמור לעיל אלא יעוץ אגרונומי המהווה עצה מקצועית בלבד. העצה ניתנה על פי הממצאים שנראים בשטח בלבד, ואין בה כדי לשלול אפשרות של מפגעים נוספים אשר לא התגלו ברמת הבדיקה בראיה בלבד, הרמה אותה ביקש מזמין העבודה. אין הכותב אחראי לכל נזק אשר יגרם למן דהו בנפש או ברכוש, בעקבות ביצוע או אי ביצוע דבר מן ההמלצות שלעיל. האחריות על נזק בעקבות נפילת עצים או ענפים, בעקבות מזג אויר, מפגעים, תאונות דרכים, בעקבות כל ליקוי אשר התגלה או לא התגלה בבדיקה שערך היועץ היא באחריות מקבל העצה, או מי שאחראי על הנעשה בשטח בלבד, ואינה חלה על היועץ. על מזמין העבודה ומבצע העבודה לנקוט בכל אמצעי זהירות אפשרי.

- ככלל, במהלך התקנת הדשא הסינתטי נדרשת הנחת מצעים מהודקים ויישור מפלס המשטח. העבודה לרוב כוללת עבודה עם כלים דוגמת מיני מחפרון לפיזור המצעים. בנוסף, פעמים רבות קיימת פגיעה בשורשים במהלך התקנת המשטח כחלק מפעולות הידוק המצעים ויישור מפלס הדשא הסינתטי. הפגיעה עשויה להיות גם בשורשי עיגון בעץ, לעיתים, על מנת להבטיח כי מפלס הקרקע נותר לאחר התקנת הדשא, נותר זהה למפלס הקיים (בהקשר של נגישות, ניקוז) מתבצעת חפירה של ס"מ בודדים ולעיתים גם 20 ס"מ עבור הנחת המצעים והדשא – פעולה זו, בשילוב עם הטמפי הגבוהות והידוק הקרקע מובילה לפגיעה מהותית בבריאות העץ ויציבותו.
- הדשא הסינתטי הינו משטח, אשר כתוצאה מתכונותיו, הינו מצע שאינו מחלחל (אן מחלחל חלקית) וצובר חום. הגורמים הללו עשויים להוביל ליצירת תנאים של בעיות ניקוז, טמפרטורות גבוהות ויצירת תנאים אנ-אירוביים בסביבת בית השורשים של העצים בדגש על מרחב צוואר השורש. כל הנ"ל עשוי להוביל לעידוד יצירת רקבונות וגורמי מחלה באזור בית השורשים וצוואר השורש של העץ. בנוסף, בעיות הניקוז \ לחלחול שמשטח הדשא מביא עמו עלולים להביא לבעיות קליטת מים במרחב בית הגידול של העץ. יתר על כן, הנחת מצעים מהודקים אשר הינם בעלי תכונות בסיסיות מקשים גם על קליטת מים וחומרי הזנה במרחב בית הגידול של העצים.
- בהמשך לסעיפים לעיל, מתועדים בשנים האחרונות ריבוי מקרי קריסת עצים כתוצאה מיישום דשא סינתטי בקרבת העצים. הדבר נבע ברוב המקרים מיצירת רקבונות במרחב צוואר השורש כתוצאה מעבודות התקנת הדשא ותנאי הגידול שיצר בקרבת העצים. הדבר כמובן תלוי במאפייני מין העץ ורגישותו לגורמים שונים כמו בעיות ניקוז, חיתוך שורשים וכו'.

המלצות לאחזקת עצים בקרבת דשא סינתטי :

1. ככלל, כפי שהוצג במסמך זה, התקנת דשא סינתטי בקרבת עצים איננה מומלצת. כמו כן, ברוב המקרים הדשא הסינתטי מותקן בצמוד לצוואר השורש של העץ מה שמגביר את ההשפעות השליליות על משטח זה.
2. בעצים קיימים בהם קיים כיום דשא סינתטי בצמוד לצוואר השורש ניתן לבצע מספר פעולות להפחתת הנזק הפוטנציאלי:
 - ✓ ניצן לבצע, על ידי שימוש בכלי עבודה פשוטים דוגמת סכין ומעדר **וללא שימוש בכלים כבדים**, הסרה של דשא סינתטי ממרחב צוואר השורש של עצים והסרת מצעים מקרבת העץ.
 - ✓ יש לבצע הסרת דשא סינתטי של לפחות רדיוס 50 ס"מ מכל כיוון של גזע העץ בשאיפה לרוחב של כ- 1.5 מטר רדיוס מבסיס הגזע.

אין באמור לעיל אלא יעוץ אגרונומי המהווה עצה מקצועית בלבד. העצה ניתנה על פי הממצאים שנראים בשטח בלבד, ואין בה כדי לשלול אפשרות של מפגעים נוספים אשר לא התגלו ברמת הבדיקה בראיה בלבד, הרמה אותה ביקש מזמין העבודה. אין הכוונה אחראי לכל נזק אשר יגרם למן דהו בנפש או ברכוש, בעקבות ביצוע או אי ביצוע דבר מן ההמלצות שלעיל. האחריות על נזק בעקבות נפילת עצים או ענפים, בעקבות מזג אוויר, מפגעים, תאונות דרכים, בעקבות כל ליקוי אשר התגלה או לא התגלה בבדיקה שערך היועץ היא באחריות מקבל העצה, או מי שאחראי על הנעשה בשטח בלבד, ואינה חלה על היועץ. על מזמין העבודה ומבצע העבודה לנקוט בכל אמצעי זהירות אפשרי.

✓ את המצעים מהאזורים בהם הוסר הדשא יש להוציא בצורה ידנית תוך הימנעות מחיתוך שורשים. ככלל, ההמלצה היא להגיע עמוק ככל הניתן בבית הגידול ועד הגעה לאדמה מקומית. את המצעים יש להחליף באדמה מסוג חול גנני.

תמונה 3: התקנת דשא סינתטי לא על בסיס המלצות- תמונה 4: פתיחת בית גידול על ידי הסרת דשא סינתטי הנחת מצעים- בקרבת עצי ברוש קיים- רחוב דוד רמז לוד

המלצות להתקנת דשא סינתטי בקרבת עצים

- יש לוודא שטרום התקנה הדשא, נבחנו כלל החלופות הישימות על מנת להימנע משימוש שלא לצורך בדשא זה. במידה והחלט כי תא השטח מחייב דשא סינתטי יש לפעול בשני היבטים:
 - תכנון – יש לוודא כי תא השטח מאשר יישום של הדשא, ללא חפירה וללא פגיעה בעצים. כמו כן, להבטיח כי לא יבוצע יישום של הדשא בקרבת עצים קיימים במרחק רב ככל שניתן, כאשר מרחק מינימאלי להתקנה הינו 1 מטר רדיוס מבסיס הגזע לכל הפחות. התכנון יבוצע בהתייעצות עם אגרונום וקבלן ביצוע.
 - ביצוע – עבודות הביצוע נדרשות להיות בפיקוח, על מנת להבטיח מינימום הידוק קרע ופגיעה בשורשים קיימים והבטחת מפתח מספק לבסיס העצים. במידת האפשר, מומלץ ליישם מצעים מסוג C.U SOILD כמצעים לדשא הסינתטי. מצעים אלו מאפשרים ניקוז לצד תאחיזת מים טובה במרחב בית הגידול תוך שיפור קליטת חומרי הזנה על ידי העץ - כל אלו בשונה ממצעים סטנדרטים.

אין באמור לעיל אלא יעוץ אגרונומי המהווה עצה מקצועית בלבד. העצה ניתנה על פי הממצאים שנראים בשטח בלבד, ואין בה כדי לשלול אפשרות של מפגעים נוספים אשר לא התגלו ברמת הבדיקה בראיה בלבד, הרמה אותה ביקש מזמין העבודה. אין הכותב אחראי לכל נזק אשר יגרם למן דהו בנפש או ברכוש, בעקבות ביצוע או אי ביצוע דבר מן ההמלצות שלעיל. האחריות על נזק בעקבות נפילת עצים או ענפים, בעקבות מזג אויר, מפגעים, תאונות דרכים, בעקבות כל ליקוי אשר התגלה או לא התגלה בבדיקה שערך היועץ היא באחריות מקבל העצה, או מי שאחראי על הנעשה בשטח בלבד, ואינה חלה על היועץ. על מזמין העבודה ומבצע העבודה לנקוט בכל אמצעי זהירות אפשרי.

2. במהלך עבודות ההתקנה של הדשא הסינתטי יש להקפיד על נהלי פקיד היערות בכל הקשור לעבודה בקרבת עצים - בדגש על הימנעות מחיתוך שורשים ופגיעות מכאניות בשלד העץ/גזע של עצים בוגרים.

סיכום:

1. השימוש בדשא הסינתטי (כתחליף למדשאות חיות או קרקע חשופה) נעשה פופולרי בשנים האחרונות כתוצאה בשל מגוון סיבות אשר פורטו לעיל. הבחירה "הקלה" ביישום דשא זה לרוב, איננה הבחירה הנכונה, הן ציבורית והן נופית.
2. לשימוש בדשא הסינתטי קיימות השפעות שליליות על בריאות הציבור והסביבה על פי מחקרים, ובין היתר על בריאות העצים ויציבות במרחב יישום הדשא הסינתטי.
3. במהלך התקנת הדשא עשויה להתקיים פגיעה בעצים בדגש על פגיעה בשורשים. בנוסף, קיים פוטנציאל פגיעה מהותי, ארוך טווח, לעצים בסביבת הדשא – הן בשל הטמפ' הגבוהות, הידוק הקרקע וחוסר החילחול בסביבת בית השורשים.
4. במסמך זה קיימות המלצות להסרת דשא סינתטי בקרבת עצים קיימים והתקנת דשא סינתטי חדש בקרבת עצים.

רשם,

13'8

פְּתִילַת הַמִּדְבָּר
יְעוֹץ אֲגְרוֹנוֹמִי
וּפִיקוּחַ גִּינוֹן

אין באמור לעיל אלא יעוץ אגרונומי המהווה עצה מקצועית בלבד. העצה ניתנה על פי הממצאים שנראים בשטח בלבד, ואין בה כדי לשלול אפשרות של מפגעים נוספים אשר לא התגלו ברמת הבדיקה בראיה בלבד, הרמה אותה ביקש מזמין העבודה. אין הכותב אחראי לכל נזק אשר יגרם למן דהו בנפש או ברכוש, בעקבות ביצוע או אי ביצוע דבר מן ההמלצות שלעיל. האחריות על נזק בעקבות נפילת עצים או ענפים, בעקבות מזג אויר, מפגעים, תאונות דרכים, בעקבות כל ליקוי אשר התגלה או לא התגלה בבדיקה שערך היועץ היא באחריות מקבל העצה, או מי שאחראי על הנעשה בשטח בלבד, ואינה חלה על היועץ. על מזמין העבודה ומבצע העבודה לנקוט בכל אמצעי זהירות אפשרי.